

קייטנות יום – נייר עמדה

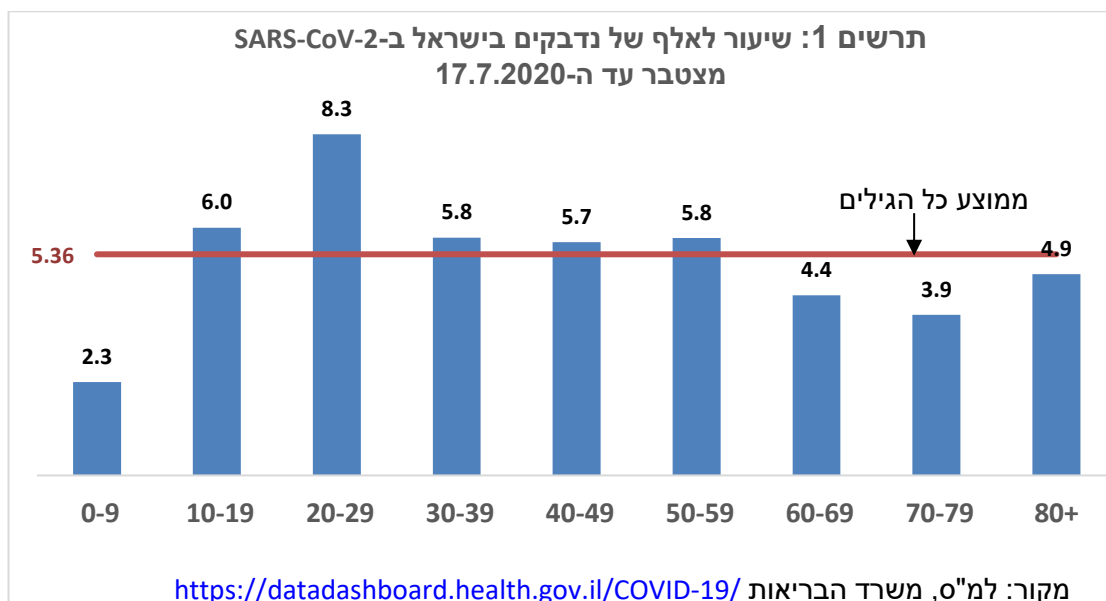
קבוצת חוקרי האוניברסיטה העברית והדסה למען החינוך בימי קורונה (לפי סדר א"ב): ד"ר אלכס גיללס-הלל, ד"ר חגית הוכנר, ד"ר קטיה יז'מנסקי, פרופ' אמנון להד, פרופ' אורלי מנור, פרופ' רן ניר, פרופ' אורה פלטיאל, מר ארי פלטיאל, פרופ' רונית קלדרון-מרגלית

רקע:

מדיניות פתיחת קייטנות קיץ לילדים בתקופה הנוכחית תלויה באיזון נכון בין הסיכון לתחלואה בילדים ובאנשי הצוות, לבין הנזק החברתי, הכלכלי, והנפשי של סגירתן. קבוצת החוקרים מביה"ס לבריאות הציבור באוניברסיטה העברית והדסה עוקבת מראשית התפרצות המגיפה אחר המידע המגיע לציבור מהארץ ומהעולם לגבי המחלה בקרב ילדים ונוער, וחיברה מספר מסמכים המבוססים על המידע שהצטבר.

מהו הסיכון לתחלואה Covid-19 בקרב ילדים?

ילדים בני 1-9 שנים אמנם חולים ב-COVID 19, אך כשמביאים בחשבון את שיעורם באוכלוסייה, שיעור התחלואה נמוך בהרבה מאשר בקבוצות גיל אחרות (תרשים 1). התחלואה בגיל זה לרוב קלה הרבה יותר מאשר בגילאים אחרים, אם כי קיימים סיבוכים נדירים מהמחלה. שיעור התמותה מהנגיף בקבוצת הגיל זו העולה מנתונים מכל העולם נמוך מאוד¹.

תרשים 1 מציג את שיעור הנדבקים מתוקנן לגודל הקבוצה באוכלוסיית ישראל ומדגים באופן ברור שילדים עד גיל 9 נדבקים בהיקף נמוך מאוד לעומת שאר האוכלוסייה בעוד שמבוגרים צעירים בשנות ה-20 לחייהם מהווים קבוצת סיכון להדבקה. שיעור הנדבקים בקרב בני נוער בגיל 10-19 ממוקם ביניהם. (חשוב לציין כי שיעור התחלואה בגילאים המבוגרים מביא לידי ביטוי ריחוק חברתי המבוצע הלכה למעשה בקבוצות אלו).

¹ S. Bhopal, J. Bagaria, R. Bhopal, Children's mortality from COVID-19 compared with all-deaths and other relevant causes of death: epidemiological information for decision-making by parents, teachers, clinicians and policymakers, Public Health, Volume 185, 2020, Pages 19-20, ISSN 0033-3506, <https://doi.org/10.1016/j.puhe.2020.05.047>. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0033350620302092>

האם ילדים מתחת לגיל 10 יכולים להדביק אחרים?

הנתונים הינם חלקיים מאוד ואינם חד משמעיים, אך, גם נתונים מישראל (מכון גרטנר- בבני ברק²) מצביעים על כך שילדים בקבוצת גיל זו בתוך משפחות מדביקים פחות (ההערכה היא ברמה של 75% מהסיכון להדבקה של קבוצות מבוגרות יותר). ישנן עדויות רבות שאחוז משמעותי של האוכלוסייה, לרבות ילדים קטנים, נושאים את הנגיף אך נשארים א-תסמיניים. עדויות מדעיות מראות שהעומס הנגיפי בחולים אסימפטומטיים ופרה-סימפטומטיים יכול להיות דומה לחולים בעלי תסמינים³ ומכאן הדאגה שילדים ונדבקים אסימפטומטיים בוגרים עלולים להדביק אחרים מבלי לדעת שהם בעצמם חולים.

מהו הסיכון בקרב בני נוער וילדים מעל גיל 10?

ישנן עדויות מהעולם, לאחרונה מדרום קוריאה שילדים מעל גיל 10 נדבקים בנגיף בשיעורים דומים למבוגרים. תרשים 1 מישראל ממחיש שהנתונים בארץ הינם דומים. כיום, לא קיים מידע אשר מסביר מהו הגורם לכך: האם הדבר נובע ממאפיינים ביולוגיים או אימונולוגיים (קשורים למערכת החיסון) שונים של קבוצות הגיל השונות, ממאפיינים פיזיים (גובה, עוצמת דיבור ושיעול) או מאפיינים התנהגותיים. אך באופן עקבי העדויות מראות שלא ניתן להתייחס לקבוצת הגיל של 10-19 כקבוצה מוגנת מקורונה, אף כי התחלואה מהנגיף לרוב קלה בקבוצת גיל זו⁴. עם זאת, חשוב להדגיש שסגירת מסגרות החינוך לילדים ובני נוער מעל גיל 10 הינה בעלת השלכות משמעותיות על רווחתם של ילדים ובני נוער ועל כן נדרשת חשיבה מעמיקה כיצד ניתן בכל זאת לפתוח את המסגרות, תוך צמצום הסיכונים הכרוכים בכך.

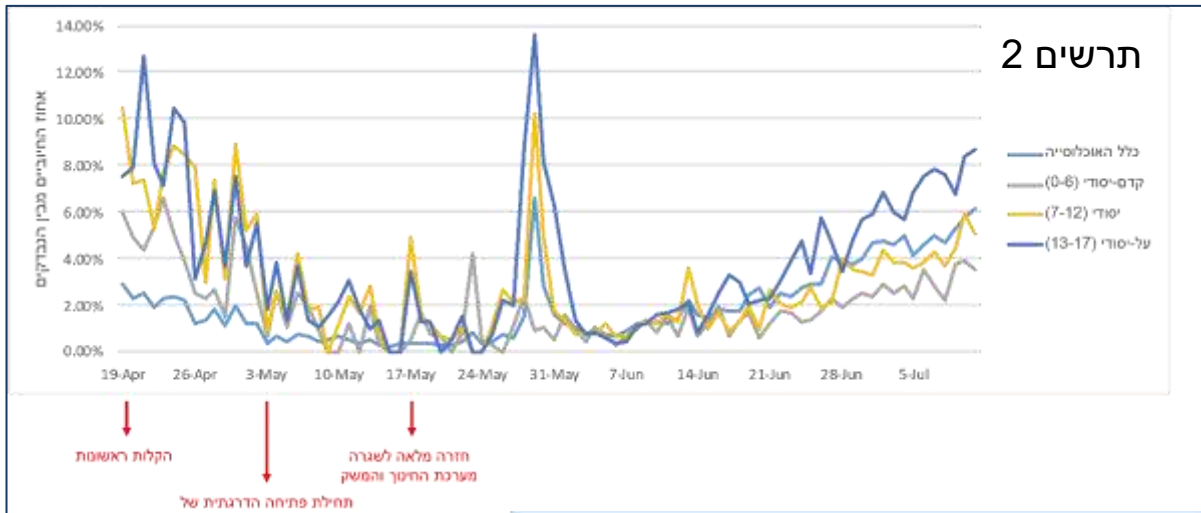
היכן ילדים נדבקים?

עד כה במדינת ישראל, מקום ההדבקה העיקרי שזוהה הוא הבית. הדבר נכון גם לילדים. רובם נדבקו בביתם, מהורה או מבוגר אחר, ולא להיפך. בקרב בני נוער ישנם לצערנו מספר אירועים של הדבקה המונית בבתי ספר ובאירועים חברתיים מחוץ לבתים בעיקר בגילאים המבוגרים של בית הספר התיכון, אך, רובם התרחשו בתנאים של חוסר הקפדה על עטיית מסכות וכללי הריחוק. בנוסף, מסתמן שהדבקות בבתי ספר למעשה משקפות עלייה בתחלואה בקרב האוכלוסייה ואינן המקור לעלייה בתחלואה (תרשים 2).

² <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.06.03.20121145v1>

³ medRxiv 2020.07.15.20154518; doi: <https://doi.org/10.1101/2020.07.15.20154518>

⁴ [https://www.thelancet.com/journals/lanchi/article/PIIS2352-4642\(20\)30177-2/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanchi/article/PIIS2352-4642(20)30177-2/fulltext)

תרשים 2 מציג את אחוז הנדבקים מתוך הנבדקים באוכלוסייה כולה ובקבוצות גיל של ילדים ובני נוער במערכת החינוך. התרשים מדגים כי שיעור הבדיקות החיוביות בקרב ילדים ובני נוער דומה למגמה באוכלוסייה כולה מבחינת היקף בשבועות האחרונים (מקור: דוח מרכז המידע והידע 14.7.20)

החשיבות של פעילות חברתית מוסדרת בקיץ:

כפי שמסגרת לימודים חשובה ממגוון סיבות לילדים קטנים, פעילות חברתית מוסדרת חשובה מאוד לילדים גם בקיץ.

קייטנות מאפשרות לילדים לרכוש כלים חברתיים ומיומנות פיזיות, בצורה משוחררת וחופשית יותר ממסגרות בית ספר, מספקות פרנסה ומקור לרכישת כלים חשובים של מנהיגות, אחריות והרגלי עבודה לבני נוער ומאפשרות להורים רבים לעבוד במשך חודשי הקיץ. יתר על כן, הקייטנות מקדמות פעילות גופנית, התנתקות ממסכים ואכילה נכונה ובכך תורמות לבריאותם של הילדים. סגירתן של הקייטנות (בעיקר אלו המסובסדות) תהיה בעלת השפעה רבה יותר על השכבות המוחלשות ובכך תגרום להגדלת הפערים בין שכבות האוכלוסייה.

אנו ממליצים על פתיחת מסגרות חינוכיות עד גיל 10. ראוי לציין כי הקייטנות מאופיינות בפעילות רבה יותר באוויר הפתוח מאשר בתי ספר ומבחינה זו הן יותר בטוחות. בקייטנות צוות מדריכים צעיר בהרבה מגיל המורים בבתי הספר או אפילו הגנות בגנים ולכן הסיכון לתחלואה קשה של הצוות נמוך ביותר. בקייטנות צפיפות הילדים נמוכה יותר כי יש מרחב פתוח, מספר משתתפים נמוך יותר [חלק מילדי בית הספר לא הולך לקייטנה], וההגעה ועזיבה יותר מדורגים

עם זאת קייטנות עלולות להיות מוקדי הדבקה של נגיף SARS-COV2 ובמיוחד כאשר מדובר במצבים של הדבקה בלתי נשלטת בקהילה, כפי שקרה בטקסס. בנוסף בקייטנות יש יותר מגע פיזי – אם כי בגילאים הקטנים יש מגע פיזי רב בכל מקרה. משרד החינוך הוציא מתווה לפעילויות בקיץ בעידן הקורונה⁵. כמו כן גופים רבים בארצות הברית וקנדה הוציאו הנחיות מסודרות וברורות להתנהלות קייטנות יום. (לינקים בהמשך).

⁵ <https://meyda.education.gov.il/files/Bitachon/Corona-SummerSchoolGuidelines.pdf>

